

Stichting Frontaal Podium

Jaarverslag 2017

Inhoud

1. Literair podium Frontaal & programmering	3
Doelstellingen	3
Samenwerken	3
Evenementen	3
Programmering	3
Toelichting programmering	3
2. Organisatie	5
Bestuur	5
Uitvoerende team	5
Boekhouder	6
Beeld	6
3. Ondernemerschap	6
4. Marketing & publiciteit	7
5. Financiën	8
Aanvragen	8
Resultaat van aanvragen	8
Toekomst	8
6. Jaarrekening	9
7. Ambities	10
8. Contact	11

1. Literair podium Frontaal & programmering

Literair Podium Frontaal

Literair podium Frontaal programmeert maandelijks aanstormende schrijvers (publicaties, prijswinnaars), recent gedebuteerde auteurs en Grote Gasten (gevestigde auteurs) samen in één literair programma. Op deze manier verenigt Frontaal de literaire werelden van Rotterdam, Nederland en België en biedt het podium bovendien de aanstormende schrijftalenten een opstapje in de start van hun schrijverscarrière. Literair podium Frontaal brengt mensen met elkaar in contact en maakt literatuur aantrekkelijk voor een breed publiek. De organisatie zet zich in voor samenwerkingen en het creëren van laagdrempelige kwalitatief hoogstaande literatuurevenementen, gericht op entertainment en educatie.

Doelstellingen

De doelstellingen van Frontaal bestaan uit o.a. innovatie, talentontwikkeling en publieksbereik. Frontaal maakt literatuur toegankelijk door een laagdrempelig podium met een kwalitatief hoogstaande programmering neer te zetten. De entreprijs is laag. De auteurs zijn representatief voor het brede aanbod binnen het literaire veld doordat zij afwisselend proza, poëzie, spoken word en theater vertegenwoordigen. Diepgang, diversiteit en participatie biedt Frontaal door het afnemen van korte interviews, een interactieve publieksquiz en door vraag/antwoord met het publiek te stimuleren. Daarnaast gaat Frontaal actief samenwerkingen aan om te blijven vernieuwen en stimuleert het podium maandelijks het lezen van boeken door gratis tweedehands boeken aan bezoekers cadeau te doen.

Samenwerken

De organisatie van het podium gelooft in *met* elkaar in plaats van *tegen* elkaar. Dat samenwerking en het delen van expertise cohesie en doeltreffendheid binnen de letterensector stimuleert.

In 2017 zijn vaste partners Boekhandel v/h van Gennep, Leeszaal Vreewijk, SKVR, Woorden Worden Zinnen en Paginagroets ook dit jaar actief bij Frontaal betrokken geweest. Met name met de twee woordpodia zijn namen van schrijvers uitgewisseld en verschijnt elkaars logo op promomateriaal. In het uitvoerende kader van samenwerking heeft Frontaal in 2017 drie succesvolle coproducties georganiseerd. Daarnaast zijn er aan het einde van het kalenderjaar nieuwe samenwerkingen opgestart die in 2018 geïmplementeerd zijn.

De drie coproducties werden mogelijk gemaakt met Literair Productiehuis Wintertuin | De Nieuwe Oost (maart), Das Mag Uitgevers (juni) en digitaal cultureel magazine De Optimist (november). Frontaal besloot dat het een meerwaarde zou zijn om enkele van haar evenementen samen te organiseren met een externe organisatie. Deze coproducties boden een nieuwe zichtbaarheid en bereik voor het podium, evenals voor de samenwerkende organisaties. Door het gebruik van thema's werd er een extra rode lijn tijdens de evenementen georganiseerd, waardoor het programma een strakker geheel kreeg.

De line-up van maart bestond geheel uit Wintertuin-schrijvers die zelf hard op weg zijn met hun geschreven 'chapbooks' (gebundeld werk). Voor deze editie waren reeds Grote Gasten Ronald Giphart en Mark van Vugt al geboekt, die samen het wetenschappelijk onderbouwde *Mismatch* hebben geschreven. Frontaal vond dit zo'n opvallend en overkoepelend boek, dat wij hier een speciale editie aan wilden wijden. Toen Frontaal in contact kwam met Wintertuin om een coproductie te organiseren werden zij op hun beurt enthousiast om alle schrijvers uit eigen werk voor te laten dragen rondom dit onderwerp.

De samenwerking met Das Mag ontstond uit de goede relatie tussen onze twee organisaties. De hele line-up bestond uit schrijvers die bij Das Mag betrokken zijn. Ook was dit de eerste editie waarin een dubbelinterview plaatsvond (Marjolein van Heemstra en Lize Spit), waar bezoekers zich na afloop enthousiast over uit lieten.

De programmering van november stond in het teken van digitaal cultureel platform De Optimist. Schrijvers tijdens deze editie hadden eerder op dit platform gepubliceerd. Het platform kent een frisse, moderne en eigenwijze uitstraling, waardoor de twee organisaties het een uitstekend idee vonden om de krachten te bundelen tot een samenwerking.

De coproducties zijn unaniem goed bevallen door zowel Frontaal als de samenwerkende organisaties. Frontaal kreeg met name complimenten rondom haar professionaliteit. Zowel tijdens de evenementen, als qua communicatie en voorbereiding. Frontaal werd grondig, en zelfs voorbeeldig genoemd, als organisatie en podium binnen het literaire landschap. De organisatie is hier zeer trots op, zeker omdat deze complimenten afkomstig waren van volwassen partijen en individuen die al langer in het literaire veld verkeren.

In 2017 heeft literair podium Frontaal verder o.a. samengewerkt met Write Now!, Passionate Bulkboek, The Writer's Guide (to the Galaxy), diverse uitgeverijen en CJP. Frontaal-bezoekers onder de 30 kunnen sinds eind 2017 op vertoon van hun CJP-pas met korting naar Frontaal! Als laatste werd Frontaal eind 2017 uitgenodigd door het Nederlands Letterenfonds om te overleggen of Frontaal in 2018 mogelijk auteurs uit hun 8 Debutanten Project zou kunnen programmeren. Tijdens het gesprek werd duidelijk dat Frontaal binnen het Nederlands Letterenfonds wordt gezien als een van de professionele schrijverspodia van Nederland. De samenwerking is in 2018 gestart en bevalt tot nu toe uitstekend.

Evenementen

Frontaal organiseerde in 2017 haar derde seizoen. Met dit derde seizoen werd geambieerd om tien maandelijks afleveringen van literaire podium Frontaal te organiseren. Hiervan zijn negen edities succesvol georganiseerd en uitgevoerd. Beoogd werd om deze iedere derde zondag van de maand te organiseren, wat eveneens gelukt is. De decembereditie is in 2017 geannuleerd.

Frontaal organiseert maandelijks evenementen in locatie WORM. In de maanden juli en augustus niet vanwege de vakanties. Het geplande evenement van december was in 2017 ook organisatorisch moeilijk te realiseren i.v.m. andere evenementen in WORM. Daarom is de begroting aangepast en is besloten de komende jaren uit te gaan van 9 maandelijks evenementen. Frontaal werkt nog altijd tevreden over locatie WORM. WORM is communicatief goed bereikbaar behulpzaam, en er bestaat een gezonde band tussen de twee samenwerkende organisaties.

Programmering

Er zijn veel mooie dingen gebeurt tijdens de negen evenementen van 2017. Voorop staat de ontwikkeling van de schrijvers die deelnemen aan Frontaal. Lize Spit, tijdens editie #3 in 2015 nog een aanstormend talent, kwam dit jaar terug als Grote Gast n.a.v. haar succes met haar debuut *Het smelt* tijdens de Das Mag Special. Schrijvers Marijn Sikken, Jante Wortel, Michelle van Dijk waren eveneens eerder bij Frontaal te gast en zijn nu gedebuteerd of staan op het punt om te debuten. Daarnaast zijn diverse aan Frontaal deelnemende schrijvers in 2018 genomineerd voor prestigieuze literaire prijzen (o.a. de Fintro Literatuurprijs, de El-Hizra Literatuurprijs, VSB Poëzieprijs). De organisatie steekt maandelijks veel tijd en zorg in het programmeren van haar evenementen. Zij is trots dat veel van de deelnemende schrijvers nu ook elders goed worden ontvangen.

Tijdens de negen evenementen zijn er 375 bezoekers op Frontaal afgekomen, wat een gemiddelde van 45 bezoekers per evenement betekent. Het bestuur, de organisatie en de locatie zijn tevreden over dit aantal! Met nieuwe samenwerkingen met o.a. CJP en het Nederlands Letterenfonds is Frontaal bewust bezig om dit aantal nog verder te vergroten.

Toelichting programmering

Er hebben in 2017 52 auteurs tijdens Frontaal opgetreden. Deze auteurs vertegenwoordigen de toplaag van aanstormende schrijvers (prijswinnaars, publicaties), recent gedebuteerde en gevestigde auteurs. De organisatie van Frontaal bekijkt kritisch welke auteurs er voor het programma worden uitgenodigd. Gelet wordt op schrijfvaardigheid, podiumpresentatie en of auteurs benaderbaar zijn voor mede schrijvers of bezoekers.

Deelnemende auteurs hebben zich mondeling positief uitgelaten over het podium en concept van Frontaal. Grote Gasten als Ronald Giphart en Sanneke van Hassel noemen het podium 'duidelijk een van de betere plekken van Nederland' en 'hét podium van Rotterdam'.

Aanstormende talenten noemen Frontaal 'een podium waar je als schrijver gestaan moet hebben' en bijzonder omdat zij zo open met gevestigde auteurs kunnen spreken en hun netwerk kunnen vergroten.

2. Organisatie

Bestuur

Het bestuur van stichting Frontaal Podium bestond in 2017 uit de volgende leden:

- Hilde Westerink: voorzitter
- Theo Coskun: penningmeester
- Silvana Sodde: secretaris

Uitvoerende team

Het uitvoerende team van stichting Frontaal Podium bestond in 2017 uit de volgende leden:

- Robbert Meijntjes
- Elske Jacobs
- Sacha Boom

Taakverdeling

Robbert Meijntjes draagt het leeuwendeel van de organisatie. Hij onderhoudt het contact met alle betrokken partijen, schrijft de financiële aanvragen, boekt de Grote Gasten en gedebuteerde auteurs en bewaakt de voortgang van de stichting en haar evenementen. Tijdens de evenementen verzorgt hij de presentatie en interviews.

Elske Jacobs vervult een onmisbare assisterende rol binnen de organisatie. Zij onderhoudt het contact met alle aanstormende schrijvers, plant de aankomende programmeringen, vult de geschreven aanvragen van Robbert aan, bewaakt de voortgang van de stichting en haar evenementen. Tijdens de evenementen vangt zij mede de artiesten op, coördineert de vrijwilligers en presenteert zij de populaire publieksquiz.

Sacha Boom richt zich op een assisterende rol tijdens de evenementen van Frontaal. Zij coördineert de vrijwilligers, vangt artiesten op, communiceert met de locatie/techniek/catering.

Boekhouder

Stichting Frontaal Podium heeft in 2017 met tevredenheid gebruik gemaakt van de diensten van Rachel Carey als boekhouder van de stichting. Zij verzamelt en keert de betalingen uit, creëert financiële overzichten en bewaakt de financiële boekhouding van stichting Frontaal Podium.

Beeld

Grafisch ontwerp bureau Ammar verzorgt het grafische werk voor stichting Frontaal Podium. Fotograaf Purdey van Dijke verzorgt de fotografie. Zij zijn sinds het begin van de stichting bij Frontaal betrokken en leveren sinds die start consistent goede resultaten af. De organisatie maakte ook in 2017 graag gebruik van hun externe diensten.

3. Ondernemerschap

Stichting Frontaal Podium heeft in 2017 nieuwe stappen genomen om als stichting en als podium te groeien. Eerder zijn de samenwerkingspartners genoemd, waarin nieuwe contacten zijn gelegd. Met name CJP en het Nederlands Letterenfonds zijn landelijke organisaties welke Frontaal op structurele basis onder de aandacht zullen brengen binnen hun doelgroep.

Aangezien deze samenwerkingen eind 2017 zijn opgestart, zullen de resultaten richting het einde van 2018 pas duidelijk te ondervinden zijn.

Desalniettemin is het duidelijk dat Frontaal qua naamsbekendheid goed onderweg is. De bovengenoemde partijen hebben zelf contact gezocht met Frontaal en de formule van het podium is inmiddels gevestigd. De verzoeken die Frontaal, met name vanuit uitgeverijen, ontvangt neemt nog steeds toe. Op verzoeken tot coproducties vanuit Frontaal met Literair Productiehuis Wintertuin | De Nieuwe Oost, Das Mag Uitgevers en De Optimist werd enthousiast gereageerd. De evaluaties waren eveneens positief. Frontaal steekt veel zorg in haar algehele verzorging en de resultaten zijn dit ook word opgemerkt en gecompimenteerd.

Tijdens de evenementen stimuleert Frontaal haar bezoekers tot lezen. Dit deed het podium in het verleden door tweedehands boeken onder de stoelen van bezoekers te verstoppen en inspirerende schrijvers te programmeren. Dit jaar is daar structureel de interactieve publieksquiz aan toegevoegd! Elske Jacobs bereidt voor ieder evenement een tiental actuele literaire vragen voor die tijdens het evenement via een digitale presentatie op het projectiescherm getoond worden. De winnaar ontvangt een exemplaar van de Grote Gast, wat tijdens de quiz voor enthousiaste reacties zorgt. De 'verliezers' ontvangen alsnog het genoemde tweedehands boek onder de stoel, waardoor iedereen naar huis gaat met een boek. Wil men een boek van een van de Frontaalgasten kopen, dan kan dat maandelijks bij een boekenkraam van Boekhandel v/h van Gennep, welke maandelijks tijdens Frontaal aanwezig is.

Voor 2018 heeft Frontaal de ambitie om nieuwe kansen te zien en verbindingen aan te gaan met meer organisaties binnen literair Nederland. De formule van Frontaal is nu gevestigd en kan nu verder worden uitgebreid. Een van de doelen in 2018 is om meer studenten te bereiken. Zij zijn de toekomst van lezend Nederland en zijn van dezelfde generatie als een groot deel van de deelnemende Frontaalschrijvers. Inspireren, verrassen, educatie, er zijn veel doelen die Frontaal aan het bereiken van deze doelgroep kan hangen, en waar Frontaal zich zeker voor inzet! Naast de samenwerking met CJP overweegt Frontaal om te verhuizen naar een doordeweekse avond, daar de organisatie hierover regelmatig wordt bevraagd. De zondagmiddag staat bekend als uitslapdag, familiedag, en, hoe vreemd het ook mag klinken: voetbal dag. Inmiddels heeft Frontaal in 2018 met succes één evenement op de donderdagavond georganiseerd! De organisatie is benieuwd naar wat de volgende edities voor resultaat zullen brengen.

2017 was voor Frontaal een succesvol jaar. De waarde van het podium is ook dit jaar zichtbaar toegenomen, met verschijningen in de media (AD, NRC, CJP), nieuwe verbindingen, coproducties en vooral schrijvers die de organisatie tijdens, en zelfs na het evenement, enthousiaste reacties en bedankjes toestuurt. Aanstormende schrijvers zover als uit zuid België en Groningen deelden de organisatie mee dat Frontaal bekend staat als één van de handvol podia in de Benelux waar je als schrijver 'gestaan moet hebben'. Schrijvers en collega-organisaties noemen Frontaal 'een uniek format binnen het literaire landschap' en 'het literaire podium van Rotterdam'.

In de toekomst wenst Frontaal vernieuwingen door te kunnen voeren zoals het programmeren van grote literaire namen, meer zichtbaarheid te ontwikkelen en mogelijk uit te breiden naar andere steden. Voor nu kijkt Frontaal terug op een succesvol jaar.

4. Marketing en publiciteit

Website

De website van Frontaal is in 2017 vernieuwd! Gegaan is voor functionaliteit met een moderne frisse uitstraling. Via de website kon men in 2017 de nieuwste line-up bekijken, tickets bestellen, foto's van voorgaande edities bekijken, en meer. De website wordt maandelijks geactualiseerd met de nieuwste gegevens conform het eerst aankomende evenement.

Social Media

Frontaal maakte in 2017 gebruik van de socialmediakanalen Facebook, Twitter, Instagram en YouTube. Frontaal zat eind 2017 op 800+ paginalikes op Facebook, 180 op Twitter en 270 op Instagram.

Drukwerk

Frontaal heeft in 2017 het drukwerkformat vernieuwd! Het uitvoerende team vond dat het format aan een vernieuwing toe was. Het bestuur voegde hieraan toe dat 'less is more'. De maandelijks affiche is daarom geheel herzien, met een nadruk op functionaliteit en een frisse uitstraling.

Frontaal liet het drukwerk maandelijks aanpassen met nieuwe kleuren en artiestennamen. Dit drukwerk werd zowel digitaal als op papier verspreid door de team- en bestuursleden. Op papier werden per editie 500 flyers, 10 A2 posters en 10 A3 posters verspreid.

Nieuwsbrief

Voorafgaand aan ieder evenement verstuurde Frontaal een digitale nieuwsbrief aan artiesten en bezoekers die zich hiervoor hadden aangemeld. Hierin kondigde Frontaal het nieuwste evenement aan, werden nieuwe ontwikkelingen uitgelicht en werd er teruggeblikt op het vorige evenement. Eind 2017 had Frontaal 310 abonnees op de nieuwsbrief. Inmiddels staat het aantal abonnees op 322.

Netwerk

De organisatieleden hebben gezamenlijk een aanzienlijk netwerk opgebouwd welke zij benaderen voor Frontaal. In 2017 is dit netwerk aanzienlijk uitgebreid.

Pers

Frontaal verscheen in 2017 eenmaal in het Algemeen Dagblad, eenmaal in het NRC en op diverse platforms zoals de CJP-website, Passionate Platform, de Uitagenda en Letteren010.

5. Financiën

Aanvragen

Frontaal heeft voor haar derde seizoen in 2017 financiële aanvragen ingediend bij de Gemeente Rotterdam, Stichting Bevordering van Volkskracht en Stichting Lira Fonds. Deze aanvragen zijn allen (deels) toegekend, waardoor Frontaal doorgang kon vinden. Locatie WORM heeft eenmalig €200,- toegekend voor de mei-editie.

Resultaat van aanvragen

Aan het einde van het tweede seizoen werd een inschatting gemaakt voor de kosten van het derde seizoen. Eén evenement tijdens het derde seizoen werd berekend op € 3152,50. Tien afleveringen brachten dit totaalbedrag op € 31.525,-.

De uiteindelijke resultaten van de gehonoreerde aanvragen kwamen neer op een totaalbedrag van € 26.012,-. Hieraan toegevoegd de kaartopbrengst van € 1.702,83 kwam het totale budget van 2017 uit op € 27.714,83. Frontaal had in 2017 een uiteindelijk tekort van bijna € 6000,-.

De organisatie heeft dit opgelost door de decembereditie over te slaan (zie Evenementen p4), op de organisatievergoedingen te bezuinigen en met de subsidie voor 2018 te schuiven, zodat de artiestenvergoedingen, relaties en de toekomst van het podium veilig werden gesteld. De organisatie heeft veel passie voor het podium en er veel goodwill in geïnvesteerd. Het team stelt de uitvoeringen en het welzijn van de deelnemende artiesten voorop.

Toekomst

Aanvullende exploitatiekosten zoals de kosten van onze boekhouder, representatiekosten en bankkosten waren niet in de opgestelde begroting meeberekend.

Grote namen uit de letteren vallen momenteel buiten het budget van Frontaal. Uit afgenomen publieksenquêtes is wel gebleken dat het publiek deze namen op het podium verwacht. Frontaal zal in de toekomst meer financiële mogelijkheden moeten ontwikkelen om aan deze verwachtingen te kunnen voldoen, én uiteraard blijven proberen om deze auteurs via haar eigen netwerk naar het podium te krijgen.

Na overleg met Stichting Lira Fonds blijkt dat gedebuteerde auteurs ook als gevestigde auteurs worden gezien, en conform hun carrière dienen te worden betaald. Er is overeen gekomen dat gedebuteerde auteurs, volgens Stichting Lira Fonds, recht hebben op € 200,- gage t.o.v. de € 75,- die Frontaal nu aanbiedt.

Dit zijn lessen die de organisatie meeneemt naar haar begroting voor 2018. Frontaal wenst bovendien tekorten te voorkomen door op tijd meer aanvragen te versturen en zich te oriënteren op alternatieve financiële bronnen.

Jaarrekening

Zie pagina 9.

6. Jaarrekening

Stichting Frontaal Podium
Jaarverslag
januari t/m december 2017

BEGROTING UITGAVEN TOTAAL	jan t/m dec 2017 UITGAVEN TOTAAL
--------------------------------------	---

Uitgaven

Vorbereiding	9.000,00	7.463,87
Organisatorische en presentatie-werkzaamheden	1.500,00	500,-
Gage Grote Gast	6.000,00	5.164,32
Gage Talenten	4.500,00	2.870,00
Reiskosten schrijvers: Grote Gasten + Talenten	1.500,00	1.086,01
PR Kosten: (flyers, posters, fotograaf en vormgever ed.)	8.000,00	4.839,43
Faciliteitskosten locatie	3.025,00	2.722,50

Totaal	33.525,00	24.646,13
--------	-----------	-----------

Aanvullende exploitatiekosten (niet in originele begroting)

Administratie / boekhoudingkosten	1.343,11
Kantoorbenodigdheden	89,21
Representatiekosten + misc.	295,43
Overlegkosten: reis + eten/dranken	646,72
Bankkosten en rente	72,10

Totaal Exploitatiekosten	0,00	2.446,57
--------------------------	------	----------

Totaal uitgaven

€	33.525,00	€	27.092,70
---	-----------	---	-----------

BEGROTING INKOMSTEN TOTAAL	jan t/m dec 2017 INKOMSTEN TOTAAL
---	--

Inkomsten

Entree/toegangskaarten:	3.000,00	1.702,83
Subsidie - Gemeente Rotterdam	18.912,00	18.912,00
Subsidie - Stichting Bevordering van Volkskracht	12.610,00	6.000,00
Subsidie - Stichting Lira Fonds	900,00	900,00
Bijdrage - Stichting WORM	200,00	200,00

Totaal inkomsten	€	33.570,00	€	27.714,00
------------------	---	-----------	---	-----------

Verschil		€	622,13
----------	--	---	--------

Het tekort van 2017 is in 2018 weggewerkt door te schuiven binnen de begroting.

7. Ambities

In 2018 blijft Frontaal zich verder ontwikkelen om hét literaire podium van Rotterdam te blijven en om deze op de gebieden van samenwerking en actualiteit uit te breiden. De organisatie achter Frontaal ziet deze ontwikkelingen positief tegemoet, daar er al stappen zijn gemaakt omtrent nieuwe samenwerkingen en actualiteit in de vorm van het verder vooruit plannen van artiesten en het gebruik maken van evenementthema's.

Het podium zet zich ook in 2018 in voor het verbinden van literaire werelden, het op een frisse manier presenteren van literatuur en het zien van nieuwe perspectieven. Een groot aantal namen voor het nieuwe seizoen is inmiddels vastgelegd!

In de verdere toekomst wil Frontaal meer financiële zelfstandig- en zekerheid creëren waardoor de organiserende nadruk vooral op die van de maandelijkse evenementen en uitbreidingen kan worden gelegd. Doordat Frontaal maandelijks wordt door een kleine stichting en met voornamelijk vrijwilligersgages wordt gecreëerd, blijft de ruimte tot expansie beperkt. Frontaal is bezig met het vinden van sponsors, maar dit is voor een literair podium geen eenvoudige taak. In 2018 ambieert het podium hier verdere stappen in te maken alsmede om deel te worden van structurele subsidieconstructies, zodat de naam van het podium nog steviger gevestigd wordt.

De organisatie van Frontaal ziet uit naar de aankomende evenementen in 2018 en een nieuw seizoen in 2019. Met nieuwe en bekende schrijvers, mooie samenwerkingen en het realiseren van ambities. Het team achter Frontaal kijkt naar uit naar de toekomst en het verder ontwikkelen van het literaire podium van Rotterdam!